

**MISSATGE DEL SANT PARE FRANCESC
PER A LA LIX JORNADA MUNDIAL DE LES COMUNICACIONS SOCIALS**

***Compartiu amb mansuetud l'esperança que hi ha als vostres cors
(cf. 1Pe 3,15-16)***

Benvolguts germans i germanes,

En el nostre temps, marcat per la desinformació i la polarització, on pocs centres de poder controlen un volum de dades i d'informacions sense precedents, em dirigeixo a vosaltres convençut de com de necessària —avui més que mai— és la vostra feina com a periodistes i comunicadors. El vostre compromís valent és indispensable per posar al centre de la comunicació la responsabilitat personal i col·lectiva cap al proïsme.

Pensant en el Jubileu que celebrem aquest any com un període de gràcia en un temps tan turbulent, voldria amb aquest Missatge convidar-vos a ser comunicadors d'esperança, començant per una renovació del vostre treball i missió segons l'esperit de l'Evangelí.

Desarmar la comunicació

Avui dia, molt sovint, la comunicació no genera esperança, sinó por i desesperació, prejudici i rancúnia, fanatisme i fins i tot odi. Moltes vegades se simplifica la realitat per suscitar reaccions instintives; es fa servir la paraula com un punyal; s'utilitzen fins i tot informacions falses o deformades hàbilment per a llançar missatges destinats a incitar els ànims, a provocar, a ferir. Ja he afirmat diverses vegades la necessitat de “desarmar” la comunicació, de purificar-la de l'agressivitat. Reduir la realitat a un eslògan mai no produeix bons fruits. Tots veiem com —des dels programes d'entrevistes fins a les guerres verbals a les xarxes socials— amenaça de prevaldre el paradigma de la competència, de la contraposició, de la voluntat de domini i de possessió, de la manipulació de l'opinió pública.

També hi ha un altre fenomen preocupant, que podríem definir com la “dispersió programada de l'atenció” a través dels sistemes digitals, que, en perfilar-nos segons les lògiques del mercat, modifiquen la nostra percepció de la realitat. D'aquesta manera assistim, sovint impotents, a una espècie d'atomització dels interessos, i això acaba minant les bases del nostre ser comunitat, la capacitat de treballar junts per a un bé comú, d'escoltar-nos, de comprendre les raons de l'altre. Aleshores, sembla que identificar un “enemic” contra el qual llançar-se verbalment sigui indispensable per autoafirmar-se. I quan l'altre es converteix en “enemic”, quan el seu rostre i la seva dignitat s'enfosqueixen per a humiliar-lo i burlar-se'n, també es perd la possibilitat de generar esperança. Com ens ha ensenyat el don Tonino Bello, tots els conflictes «troben

la seva arrel en la dissolució dels rostres»¹. No ens podem rendir davant d'aquesta lògica.

Esperar, en realitat, no és gens fàcil. Georges Bernanos deia que «només esperen els qui han tingut el valor de desesperar de les il·lusions i de les mentides en què trobaven una seguretat que prenien falsament per esperança. [...] L'esperança és un risc que cal córrer. Fins i tot és el risc dels riscos»². L'esperança és una virtut amagada, constant i pacient. Per als cristians, però, l'esperança no és una elecció opcional, sinó una condició imprescindible. Com recordava Benet XVI a l'Encíclica *Spe salvi*, l'esperança no és optimisme passiu sinó, al contrari, una virtut “performativa”, és a dir, capaç de canviar la vida: «Qui té esperança viu d'una altra manera; se li ha donat una vida nova» (n. 2).

Donar raó amb mansuetud de l'esperança que hi ha en nosaltres

A la primera carta de Pere (cf. 3,15-16) trobem una síntesi admirable on l'esperança es posa en relació amb el testimoni i amb la comunicació cristiana: «Reverencieu de tot cor el Crist com a Senyor. Estigueu sempre a punt per a donar una resposta a tothom qui us demani la raó de l'esperança que teniu; però feu-ho serenament i amb respecte». Voldria aturar-me en tres missatges que podem deduir d'aquestes paraules.

«Reverencieu de tot cor el Crist com a Senyor»: l'esperança dels cristians té un rostre, el rostre del Senyor ressuscitat. La seva promesa de ser sempre amb nosaltres a través del do de l'Esperit Sant ens permet esperar contra tota esperança i veure els rastres del bé amagats, fins i tot quan tot sembla perdut.

El segon missatge ens demana que estiguem preparats per a donar raó de l'esperança que hi ha en nosaltres. És interessant observar que l'Apòstol convida a donar raó de l'esperança a «tothom qui us demani la raó». Els cristians, primerament, no són aquells que “parlen” de Déu, sinó aquells que reflecteixen la bellesa del seu amor, una forma nova de viure totes les coses. És l'amor viscut el que suscita la pregunta i exigeix la resposta: per què viviu així?, per què sou així?

A l'expressió de sant Pere trobem, finalment, un tercer missatge: que la resposta a aquesta pregunta sigui donada «serenament i amb respecte». La comunicació dels cristians —però també diria que la comunicació en general— hauria d'estar entreteixida de mansuetud, de proximitat, a l'estil dels companys de camí, seguint el Comunicador més gran de tots els temps, Jesús de Natzaret, que al llarg del camí dialogava amb els dos deixebles d'Emmaús fent abusar els seus cors per com interpretava els esdeveniments a la llum de les Escriptures.

Per això, somnio amb una comunicació que sàpiga fer-nos companys de camí de tants germans i germanes nostres, per revifar en ells l'esperança en un temps tan atribolat. Una comunicació que sigui capaç de parlar al cor, no de suscitar reaccions passionals d'aïllament i de ràbia, sinó actituds d'obertura i amistat; capaç d'apostar per la bellesa i

¹ Cf. «*La pace come ricerca del volto*», a *Omèlie e scritti quaresimali*, Molfetta 1994, 317.

² Georges Bernanos, *La liberté, pour quoi faire?*, Paris 1995, trad. cast. *La libertad, ¿para qué?*, Madrid 1989, 91-92.

l'esperança fins i tot en les situacions aparentment més desesperades; capaç de generar compromís, empatia, interès pels altres. Una comunicació que ens ajudi a «reconèixer la dignitat de cada ésser humà i [a] cuidar junts la nostra llar comuna» (Carta enc. *Dilexit nos*, 217).

Somnio amb una comunicació que no vengui il·lusions o temors, sinó que sigui capaç de donar raons per esperar. Martin Luther King va dir: «Si puc ajudar algú en passar, si puc alegrar algú amb una paraula o una cançó, [...] llavors la meva vida no haurà estat en va»³. Per fer-ho ens hem de guarir de les “malalties” del protagonisme i de l'autorreferencialitat, evitar el risc de discursos inútils. El que aconseguix el bon comunicador és que qui escolta, llegeix o mira pugui participar, pugui sentir-se inclòs, pugui trobar la millor part d'ell mateix i entrar amb aquestes actituds en les històries narrades. Comunicar d'aquesta manera ajuda a convertir-se en “pelegrins d'esperança”, com diu el lema del Jubileu.

Esperar junts

L'esperança sempre és un projecte comunitari. Pensem per un moment en la grandesa del missatge d'aquest any de gràcia: tots estem convidats —realment tots!— a recomençar, a permetre-li a Déu que ens aixequi, a deixar que ens abraci i ens inundi de misericòrdia. En tot això s'entrellacen la dimensió personal i la comunitària: si empenem un viatge junts, pelegrinem juntament amb molts germans i germanes, creuem junts la Porta Santa.

El Jubileu té moltes implicacions socials. Pensem, per exemple, en el missatge de misericòrdia i esperança per als qui viuen a les presons, o en la crida a la proximitat i a la tendresa vers els qui pateixen i estan als marges.

El Jubileu ens recorda que als qui treballen per la pau «Déu els reconeixerà com a fills» (Mt 5,9). Així ens obre a l'esperança, ens indica l'exigència d'una comunicació atenta, tranquil·la, reflexiva, capaç d'indicar camins de diàleg. Us animo, per tant, a descobrir i a explicar les nombroses històries de bé amagades entre els plecs de la crònica; a imitar els cercadors d'or, que tamisen incansablement la sorra a la recerca de la minúscula palleta d'or. És bonic trobar aquestes llavors d'esperança i fer-les conèixer. Ajuda el món a ser una mica menys sord al crit dels darrers, una mica menys indiferent, una mica menys tancat. Que sapiguen trobar sempre les espurnes de bé que ens permeten esperar. Aquesta comunicació pot contribuir a entreteixir la comunió, a fer-nos sentir menys sols, a redescobrir la importància de caminar junts.

No oblidar el cor

Benvolguts germans i germanes, davant les conquestes vertiginoses de la tècnica, us convido a tenir cura dels vostres cors, és a dir, de la vostra vida interior. Què significa això? Us deixo algunes pistes.

³ Sermó “*The Drum Major Instinct*” (4 de febrer de 1968).

Ser mansos i no oblidar mai el rostre de l'altre; parlar al cor de les dones i dels homes al servei dels quals està dirigida la vostra feina.

No permetre que les reaccions instintives guiïn la vostra comunicació. Sembrar esperança sempre, fins i tot quan sigui difícil, fins i tot quan costi, fins i tot quan sembli que no dona fruit.

Intentar practicar una comunicació que sàpiga guarir les ferides de la nostra humanitat.

Donar espai a la confiança del cor que, com una flor fràgil però resistent, no sucumbeix davant les inclemències de la vida sinó que floreix i creix als llocs més impensats: en l'esperança de les mares que pregunten cada dia per veure tornar els seus fills de les trinxeres d'un conflicte; en l'esperança dels pares que migren entre mil riscos i peripècies a la recerca d'un futur millor; en l'esperança dels infants que aconsegueixen jugar, somriure i creure en la vida fins i tot entre la runa de les guerres i als carrers pobres de les faveles.

Ser testimonis i promotors d'una comunicació no hostil, que difongui una cultura de la cura, que construeixi ponts i travessi els murs visibles i invisibles del nostre temps.

Explicar històries plenes d'esperança, tenint en compte el nostre destí comú i escrivint junts la història del nostre futur.

Tot això ho podeu i ho podem fer amb la gràcia de Déu, que el Jubileu ens ajuda a rebre en abundància. Pregó per això i us beneixo a cadascun de vosaltres i al vostre treball.

Roma, Sant Joan del Laterà, 24 de gener de 2025, memòria de sant Francesc de Sales.

FRANCESC